

JORDISKE KROPPER/HIMMELLEGER: SOL KJØKS TEGNINGER

Sammenkrøpet et sted i den forutsigelige vertikale retningen i ordet "spiral" ligger dets uberegnelige søster "sviv". "Sviv" er også en passende tittel på Sol Kjøs serie av figurative tegninger. Mindre forutbestemt og i friere flyt enn "virvlende" favner termen både tegningenes formale aspekter og tankeprosessene til kunstneren som står bak.

De ferdige tegningene er den visuelle endestasjonen for en mye lengre reise med like mange vindinger og lag av symbolikk som de sammenflettede, overlappende blyantstrekene i selve verkene. De er fruktene av en mangfoldig prosess, og bildenes ekstravisuelle mening må søkes på arkeologisk vis i skapelsesakten. Hver tegning er en floket klynge sammensatt av nakne figurer som er basert på fotografier av Kjøk eller den mannlige modellen hennes. På fotografiene utfører de hver for seg balanseøvelser og samhandlinger, og spiller ut motstridende, men gjensidig avhengige krefter. Det har betydning at hvert kildefotografi bare viser Kjøk selv eller den mannlige medsviveren hennes som begge utfører sine handlinger alene. De inntar positurer og gjør gester som antyder en Annen som ikke er til stede, eller et usynlig, motsatt ladet kraftfelt. Denne faktiske og figurative atskillelsen av kropper/elementer – noe som i mange spirituelle og filosofiske tradisjoner står for kaos eller ubalanse – gjenopprettes i symbolsk, om ikke visuell, orden i de ferdige tegningene. Figurene er forent, sammenflettet eller involvert i dynamisk lek eller strid.

Selv om den innledende fotografiske fasen er usynlig i siste instans, kan en tenke seg at dette performative innslaget i Kjøs kreative arkeologi drives av et ønske om først å erfare som manifest virkelighet det symbolske innholdet i bildene sine. Denne tause understrømmen setter arbeidet hennes i sammenheng med den grenseoverskridende praksisen som er blitt normativ og grunnleggende for mye av samtidskunsten. Som ringer i vannet strekker den performative prosessen hennes seg også ut i berøring med tidligere kunsthistoriske konvensjoner, som det ofte seksualiserte forholdet mellom kunstneren og – så godt som alltid – modellen hans. Uten de høylytte, men historisk nødvendige, protestene i overtydelig feministisk kunst er Kjøs metode en befriende bevisst, men lite selvhøytidelig videreføring av det feministiske søkelyset på forholdet mellom modell/kunster/betrakter. Gjennom sin snirklete prosess, som består av fotografering, anstrengende positurer og performance, klipping, collage, bearbeiding og til slutt den endelige, meditative sammensettingen i selve tegneakten, får Kjøk iføre seg flere hammer på én gang, nemlig som skaper, modell, kikker, velvillig dominatrix, klassisk odalisk, protesterende feminist og gjenstand for selvportrettet.

Sfæren, som gjenfinnes i enhver anatomisk bule, er et symbolsk element som er blitt stadig mer framtrødende i arbeidet hennes. Den er langt mer enn en lettvin og spøkefull seksuell metafor, idet den har symbolsk betydning som favner mange kulturer og tradisjoner. Fra den kristne treenigheten, det kinesiske Yin og Yang til den buddhistiske forestillingen om et sfærisk senter som utstråler spirituell kraft, står kulen for foreningen av ulike energiformer. Den har derfor en naturlig plass i Kjøs konstallasjoner av mannlige og kvinnelige kropper i en evig kamp om å oppnå balanse og forening igjennom utvekslingen av seksuell og psykisk energi. Nedfelt i den sfæriske eller sirkulære formen er også begrepet om uendelighet; fraværet av noen konkret begynnelse eller slutt. Kjøs figurer er alltid fanget midt i spranget, i et øyeblikk hvor hver aktør bebor et lengre fragment hvis opprinnelse og endepunkt er et annet sted og ikke tilgjengelig for tilskueren. Det finnes ingen årsakssammenhenger, ingen progresjon i fortellingen, bare et uendelig øyeblikk som en kan gå inn i fra et hvilket som helst hold. På samme måte som den visuelle lineariteten i Edward Muybridges hestefotografier representerer en filosofisk overbevisning om at en kan avsløre en slags sannhet om virkeligheten ved hjelp av systematiske og vitenskapelige kronologiske sekvenser, gjenspeiler Kjøs tegninger det postmodernistiske synet at virkeligheten enten har mange samtidige sentre eller slett ingen. De antyder også den langsomme, men vedvarende integreringen i vestlig kultur av spirituelle tradisjoner hvor kjernen ligger i en syklisk framfor linear virkelighetsoppfatning. Visuelt sett er kulen ankerpunktet for komposisjonene; den anslår rytmene og danner bindevevet mellom de atskilte figurklyngene. Som kjernen i et atom er den tyngdepunktet som de antatt positive og negative ladningene i kroppene kretser om for å danne enkeltatomer eller større molekylære forbindelser.

Selv om arbeidet hennes har en klar visuell fokus, favner Kjøs nett av personlig erfaring, kunsthistoriske kilder og kjennskap til ikonografi og symboler vidt nok til å unngå forutbestemte tolkninger. En kan nok nærme seg disse fysiske, seksuelt ladede bildene væpnet med samtidens politisk korrekte vokabular og si noe om den vesterlandske kulturens fetisj for svarte menn i rollen som seksuelle roboter og Kjøs egen posisjon som medlem av denne kulturen. Imidlertid åpnes også muligheten til, i tråd med det komplekse maskenettet av ukunstlet seksualitet og sofistikert symbolikk, å følge ringene av mening som sprer seg enda videre. I dette tilfelle møter de den egyptiske tradisjonen med å avbilde menn og kvinner med henholdsvis mørk og lys hud – et symbolsk virkemiddel som skulle sikre at de rivaliserende, men gjensidig utfyllende kreftene som sammen utgjorde et fungerende, balansert hele, ble behørig representert.

Som en rød tråd gjennom de mange tangentene Kjøs kreative sviv uunngåelig berører, går den figurative tegnekunsts historie. De overveldende anatomiske studiene til Michelangelo, Da Vinci, Dürer og Rembrandt kalles fram i minnet som en levende tradisjon ved synet av de omhyggelige og kompliserte blyanttegningene hennes. I en tid hvor ambisjon og personlig fordykning ofte stilles i skyggen av håndfaste bevis på produksjonsverdi, minner de oss om at omhyggelig tilegnede ferdigheter og individuelt talent ikke bare er nyttige for personen som besitter dem. Grunnen til at vi, åpenlyst eller i det skjulte, lar oss beta av Kjøs andektige og konsentrerte arbeid, er at det gir oss et glimt av vårt eget potensial for unike og uventet store bedrifter.